

K VI. poročilu gen. T. S. Aireya

Gospodarske koristi Trsta in politični računi zapadnih sil

Ker gen. Airey v svojem VI. poročilu Varnostnemu svetu vprav z angleško vztrajnostjo ponavlja svoj »caeterum censeo«, da bodi namesto trave cvetele rožice v tržaškem pristanišču, ko bo Trst zopet priključen k Italiji, obstoj pač tudi za nas nevarnost, da bomo s pobijanjem njegove teze navajali stare dokaze in tako dolgočasili naše čitatelje.

Gotovo je, da je s poročilom gen. Aireya zadovoljen italijanski zunanji minister Sforza, prav tako gotovo tudi angleški zunanji minister Bevin — saj si ne moremo misliti, da bi angleški general v zunanjem svetu ravnal proti volji imperialne vlade. Kakšno stališče je dejansko zavzel ameriški minister Acheson, ne vemo, čeprav je generalu Aireyu izjavil, da vztraja pri predlogu z dne 20. marca 1948.

Dejstvo, da je vodilna misel poročila generala Aireya opravičevanje angloameriške zunanje politike, jemlje njegovi gospodarski argumentaciji prepričevalno moč in je obenem razlaga za njeno protislovja.

Poročilo ob vsaki priložnosti poudarja, kaj vse je Italija storila za Trst, tako da kar zatemiš — vsaj v uvodu VI. poročila — celo krediti ECA. Sestavljalcem VI. poročila se je zdelo silno važno ugotoviti, »da je dala italijanska vlada pri pogajanjih za italijansko-avstrijsko trgovsko pogodbo na stran vsoto treh milijard lir za poravnava avstrijskih izdatkov v tržaški luki. Stilizacija te ugotovitve je takšna, kakor da bi Italija darovala ta denar in bi ne bil utemeljen v trgovinski izmenjavi. Poročilo seveda ne omenja, da bodi poslednji plačilni pogoji za Avstrijo v Trstu celo slabši, in to po priznanju samega avstrijskega tiska (»Verkehr«).

Obnova tranzita trgovine z zadnjem (Podonavjem) je po navedi v poročilu »še na stopnji poskušnje in počasna, medtem ko je bilo tržaško pristanišče (v trimesečju 1949) v glavnem odvisno od dopajanja severnoameriških dobav za Avstrijo in od razvoja trgovine z Italijo, zlasti od izvoza rafiniranega olja v to državo.« Bilo bi »prav nevarno pričakovati, da bi pristanišče spet doseglo celotno višino tako pomembnega obsega tranzitne in pristaniške trgovine, ki je dosegla višek pred svetovno vojno in v času, ko je zaledje imelo bolj homogen značaj. Ker torej ni mogoče obnoviti gospodarske bodočnosti Trsta na pogojih preteklosti, sklepa poročilo, ne more Trst živeti ločen od Italije.«

V resnici ni bilo bistvenega napredka v trgovini z Italijo v tem času. Uvoz po železnici iz Italije: januarja 125.090 q, februarja 183.966 q, marca 151.577 q; izvoz v Italijo januarja 140.972 q, februarja 219.974 q, marca 213.013 q. Vzemimo n. pr. promet s Čehoslovako: uvoz po železnici januarja 58.954, februarja 45.436, marca 86.294; izvoz (iz Trsta) januarja 203.313 q, februarja 146.085 in marca 296.463 q. Dovož iz Avstrije je nekako stalen (okoli 40.000 q mesečno), medtem ko se izvoz nanaša na ameriške dobave (okoli 1.320.000 J). Prav tako je promet z Jugoslavijo stalen (okoli 25.000 mesečno in prav toliko izvoz).

Pri presojevanju števil je bistvenega pomena okolnost, da je Trst danes, kakor je bil pod Italijo, v italijanskem gospodarskem sklopu, obkoljen torej z italijanskimi carinami in obremenjen z italijansko valuto Poleg tega prihaja v Trst tudi blago ERP, namenjeno Italiji, kar predstavlja samo začasno konfukturo. Sklicevanje na promet, ki izvira iz izvoza rafiniranega olja iz Trsta v Italijo, je popolnoma ponesrečeno. Ta promet je ekonomsko tako neomnovan, da ga ECA v svojem poročilu o tržaški plačilni bilanci (European Recovery Program — Trieste Country Study) z izrecno pripombo izključuje kot aktivna

postavko. Gre pač za nabavke petroleja za Italijo iz sklada ECA, ki se v Trstu samo rafinira. V Italiji (Savoni, Livornu, Neaplju, itd.) so v gradnji ogromne čistilnice, ki bodo popolnoma krile domače potrebe in celo izvažale mineralna olja.

Poročilo je glede obnove tranzitne trgovine in trgovine s Podonavjem pesimistično pobarvano in vidi celo nevarnost v optimističnem presojanju, medtem ko se mu zdijo nade v razvoj trgovine z Italijo vprav rožnate. Povzpe se celo do trditve, da bi pretrganje življenjskih vezi z Italijo prav gotovo vzelo velikega delu prebivalstva sredstva za življenje. Ne omenja seveda dejstva, da gospodarska politika, ki sloni na gospodarskih sporazumih med ZVU in Italijo (marca 1948) podreja zunanjo trgovino STO-ja gospodarski politiki italijanske vlade, ki štiti koristi svoje industrije, svojih pristanišč in svojega prebivalstva. Smernice takšne gospodarske politike izključujejo ugodne plačilne in trgovinske dogovore med Trstom in podonavskimi državami, ki bi pospeševali pristaniški promet in tržaško trgovino.

Nič ne pretiravamo, ko trdimo, da je ogromen kapital, ki ga predstavljajo tržaško pristanišče, kot izhodišče podonavskih držav

na morje zopet postal orodje italijanske gospodarske in zunanje politike v Podonavju in da so resnične gospodarske koristi Trsta povsem podrejene tem starim rimskim ambicijam. Naj še enkrat opozorimo na očitke v razpravi ECA (»Trieste Country Study«), da ZVU v svojih prognozah premalo računa na trgovino z vzhodnimi državami.

Le ko odločajo čisto politične koristi in politični načrti, ki smo se jih dotaknili že v uvodu, so mogoče tako protislovne trditve, kakor je trditve, da je treba Trst iz gospodarskih razlogov priključiti k Italiji. Psihologija zaključkov gen. Aireya je natanko enaka tisti, ki jo odkrivajo zaključki njegovega rojaka Raymonda Beazleya v reviji »The Quarterly Review« (glej naše poročilo v rubriki »Tuja mnenja o Trstu«). Trst je pod Italijo doživel gospodarski »débâcle«, toda današnje politične koristi zapadnih držav zahtevajo, da se zopet priključi k Italiji.

Vprašanje, kako spraviti v sklad s takšno politiko svečano podpisane mirovne pogodbe, predstavlja poglavje zase. Sicer je politična konjunktura muhasta in se rada menja. V tem primeru bodo resnične gospodarske koristi Trsta zopet splavale na površje.

Angleško - italijanska pogajanja

Tečaj lire nasproti funtu ostane

Med Anglijo in Italijo so v teku pogajanja za ureditev nekaterih trgovinskih in finančnih vprašanj. Italija bi rada čimprej razveljavila sporazum o tečaju lire nasproti funtu, po katerem se mora ta tečaj ravnati po uradnem tečaju med funtom in dolarjem (1 funt za 4,03 dolarja). Sporazum se lahko odpove ali izpremeni v teku meseca junija. Italijanski izvedenci skušajo izkoristiti glasove iz raznih virov, da bo funt razvednoten. Njihov gospodarski tisk pritiska v tem smislu. Angleški finančni minister Cripps, ki je v pogledu narodnega gospodarstva pravi diktator, je ob prihodu v Rim odločno zanimal namen angleške vlade, da izvede razvednotenje funta.

Italijanska trgovinska bilanca je nasproti Angliji aktivna. Po sporazumu med državami OEEC (Evropska organizacija ECA) se mora država, katere trgovinska bilanca je aktivna nasproti drugi udeleženci OEEC, odpovedati kreditu iz sklada ECA v znesku, ki ustreza temu prebitku v zunanji trgovini. Ta določba bi se lahko izvajala v trgovini med Anglijo in Italijo. Italija bi rada izposlovala vsaj zagotovitev, da se ta določba ne bo uporabila, ako bi Anglija vztrajala — kar je prav gotovo — da ostane sedanji tečaj lire funtu neizpremenjen.

ODNOS FUNT-DOLAR IN RAZVEDNOTENJE

Ameriški finančni minister Snyder je izjavil, da morajo razne evropske države revidirati razmere svoje valute nasproti dolarju, ako hočejo prodajati svoje proizvode na zapad (v Ameriko). V istem smislu se je izrazil upravnik Marshallovega načrta P. Hoffman ter je zahteval možnost konverzije (zamenjave) evropskih valut v dolarje na zahtevo. Vprašanje se lahko za nekaj časa odloži, toda na dolgo se ne bo dalo odlagati.

Angleška vlada se izumika temu vprašanju, toda gospodarski tisk (Financial Times) jo svari, da bo treba prej ali slej le zagristi v to kisljo jabolko, sicer bo še bolj trpel angleški izvoz v ZDA in Kanado. V podobnem smislu je govoril kanadski trgovinski minister Howe v Londonu. Po njegovem mnenju se zaradi umetnih visokih tečajev nekaterih evropskih valut ustvarja dva bloka. In sicer blok visokih cen (države s šibko valuto) in blok nižjih cen. Če se ne izvede razvednotenja šibkih valut, med njimi tudi funta sterlinga, bo mednarodna tr-

govina nazadovala, ker ne bodo hotele države z nižjimi cenami kupovati v državah visokih cen.

Državni sveci za zunanjo trgovino (odd. za mednarodne finance) v Washingtonu je po dolgih raziskovanjih prišel do zaključka, da gospodarstvo, elike Britanije še ni doseglo razvoja, ko bi se funt šterling lahko razvednotil, ne da bi pri tem takšna operacija povzročila obutno škodo. Prej je treba utrditi položaj funta in mu omogočiti čim večjo konvergenost (sposobnost, da se zamenja v druge valute, predvsem v dolarje).

Uradni tečaj funta šterlinga nasproti dolarju je 1:4,03, na svobodnem trgu pa je funt mnogo cenejši. Tako se v svobodnem prometu v Italiji, Holandiji in Čileju dobi po 3,37 dolarja; v prenosnih računih iz Palestine je funt nazadoval, njegov tečaj znaša 3,15 do 3,20 dolarja. V tako imenovani skupini dvostranskih računov znaša njegova vrednost: n. pr. v Švici 4 dolarje, Argentini 3,75 do 3,8 dol., v Franciji 3,24—3,27 in v Braziliji 3,40—3,70 dol.

V prvem trimesečju 1. 1949 je znašal primanjkljaj šterlinga bloka v zlatu in dolarjih 82 milijonov (lansko leto v tem času 93 milijonov).

NOVI TEČAJI FRANCOSKEGA FRANKA

Ko se je tako imenovani svobodni, toda »manipulirani« tečaj dolarja na pariški borzi dvignil od 322 na 329,80 fr. fr., je bila francoska vlada dolžna v smislu zakona z dne 17. oktobra 1948, prilagoditi tečaj vseh ostalih valut novemu položaju; omenjeni zakon namreč določa, da se mora to izvršiti, kadar se tečaj dolarja dvigne za več kakor 2 odst. Francoska vlada je 27. aprila določila naslednje tečaje: vrednost funta šterlinga je bila povišana od 1.061 na 1.096 fr.; 100 belgijskih frankov velja 619,90 fr.; 100 lit 55,47; 100 holandskih florintov 10,240 in 100 švedskih kron 7,560 fr. Uradni tečaj za obračunavanje dolar-frank je ostal neizpremenjen in znaša 214,39 fr.

Mednarodni denarni sklad je izdal poročilo o položaju na svetovnem trgu. Primanjkljaj evropske trgovine v lanskem letu je znašal 5,8 milijard dolarjev, t. je okoli 2 milijardi manj kakor 1. 1947.

Tuja predstavništva v Jugoslaviji

Nedavno je jugoslovansko ministristvo za zunanjo trgovino v posebni odredbi določilo pogoje za tuja trgovinska predstavništva v Jugoslaviji. Gre za uredbo, ki dopolnjuje uredbo z dne 26. novembra 1947.

Dovoljenje za izvrševanje poslov predstavništva tujih trgovskih izdaja ministristvo za zunanjo trgovino. Če tujo trgovsko predstavništvo mora imeti dovoljenje o stalnem bivanju v Jugoslaviji. Potrebno je tudi posebno dovoljenje za razstavljanje vzorcev tujega blaga. Jugoslovanski državljani, ki hoče predstavljati tuje podjetje v Jugoslaviji, se lahko neposredno obrne na jugoslovansko ministristvo za zunanjo trgovino. Če pa gre za inozemca, mora ta vložiti prošnjo pri delegaciji jugoslovanskega ministristva za zunanjo trgovino v državi, v kateri je sedež tvrdke; V Jugoslaviji se prošnja sestavi v jugoslovanskih jezikih, v inozemstvu pa v jeziku zadevne države. Prošnja je treba predložiti izveček iz trgovinskega registra s prevodom v srbohrvaščino, potrdilo o državljanstvu in zaposlitvi predloženega predstavnika in dovoljenje za stalno bivanje v Jugoslaviji. Dovoljenje za izvrševanje poslov predstavništva se lahko izda za določeno ali za nedoločeno dobo.

PRED POGAJANJI MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

Po napovedi italijanskih listov se bodo v kratkem začela trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Italijo, in sicer v Rimu v palači »Città«. Jugoslovansko delegacijo vodi pomočnik ministristva za zunanjo trgovino Stane Pavelič. Na čelu italijanske delegacije je Blasco D'Ajeta, glavni ravnatelj gospodarskega oddelka zunanje ministristva.

Naravni plini v Jugoslaviji

V zadnjem času kujejo v Jugoslaviji načrte, kako bi izkoristili naravne pline in ležišča nafte, da bi tako prihranili devize, ki so potrebne za uvoz mineralnih olj iz inozemstva. Naravne pline bi zlasti izkoristila industrija v zagrebškem okrožju, kamor bi ga dovajali v posebnih vodih z ležišči v bližini madžarske meje. Prav tako pripravljajo vse potrebno za iskanje nafte in vrtanje. Naprave za izkoriščanje teh naravnih bogastev bo Jugoslavija nabavila v inozemstvu, da bi pospešila akcijo za osamosvojitev od tujine, kjer mora danes nabavljati mineralna olja po visokih cenah.

„Tržaški Lloyd“ je res tržaški?

Pomorske proge skupine „Finmare“

Moral bi biti. Bil je tržaški pod Avstrijo, ko se je imenoval »Avstrijski Lloyd«. Pod Italijo so ga prekrstili v »tržaškega«, toda vključili so ga v italijansko državno družbo (holding) »Finmare«, ki je še danes odtенок družbe IRI. Po mirovni pogodbi pripada vsa italijanska državna in poldržavna imovina na STO-ju državi STO-ja. Tako mora Italija vrniti tudi »Tržaški Lloyd«. Toda mirovna pogodba se ni izvršila, pač pa je bil uveljavljen samo člen 1. priloge VII, ki pravi, da bodo STO upravljale zavezniška vojska poveljstva vsako na svojem področju, dokler ne prevzame oblasti guvernera.

Tako je Tržaški Lloyd postal v italijanskih rokah. Se več. Njegove ladje so registrirane v Genovi. Tržaško plovbo vodijo po vsem tam iz Rima. V poročilih generala Aireya Varnostnemu svetu, v poročilu OEEC v Parizu na ECA kakor tudi v poročilu same ECA, ki smo ga navedli v zadnji številki »Gospodarstva«, je naglašeno znano dejstvo, da je plovba eden glavnih virov tržaške luke in da je od zaslužka tržaške mornarice v veliki meri odvisno, ali bo mogoče uravnovesiti tržaško plačilno bilanco.

Ali bo mogoče pravilno izkoristiti tržaško mornarico, če bodo še nadalje vodili tržaško pomorsko politiko v Rimu, prav za prav v Genovi in Benetkah, ki so glavni tekmeči tržaške luke? Ker se pomorska politika še vedno vodi iz Rima, je morala tudi razdelitev pomorskih prog ostati v bistvu enaka, kakor je bila za časa vladanja Italije v Trstu. Trst je tedaj zgubil najbolj donosne proge z Bliznjim vzhodom. Tako tudi danes prevladujejo na teh progah Benetani z »Adriaticom« in drugimi manjšimi družbami.

Iz švicarskega časopisa »Schiffahrt — und Weltverkehr« (Navigation et Trafic Mondiale) navajamo podatke o razdelitvi glavnih pomorskih prog, ki jih je v časopisu gotovo poslala družba »Finmare« ali »Italia« pač za propagando ob napovedi prve povojne vožnje ladje »Conte Grandea«. Ladja je bila popolnoma obnovljena in julija nastopi pot iz Genove v Južno Ameriko. V poročilu se »Tržaški Lloyd« navaja kot italijanska družba.

Družba »Italia«, ki je lastnica

obnovljene ladje, pripada k skupini »Finmare«, ki vključuje še »Tržaški Lloyd« ter družbi »Adriatic« in »Tirrenia«. Ta holding je leta 1939 razpolagal z 205 ladjami (s t. 1.354.000 t.), toda po vojni je ostalo samo še 17 ladij (120.000 t.). Ob koncu 1. 1948 se je ladjevje skupine »Finmare« dvignilo na 70 enot (431.000 t.); poleg tega je skupina najela 10 ladij. S svojim ladjevjem vzdržuje 30 rednih prog iz luk Tirskega in Jadranskega morja do pristanišč Amerike, Afrike, Avstralije, Indije, Bliznjega vzhoda, Sicilije in Sardinije.

Družba »Italia« je obnovila z ladjama »Saturnio« in »Vulkanio« potniške proge s Severno Ameriko, dalje potniške in tovarne proge z Južno in Srednjo Ameriko, z Južnim in Severnim Pacifikom in postavila na te 23 ladij (s tonažo 220.500 t.). V kratkem bosta na teh progah pluli tudi ladji »Conte Grandea« in »Conte Biancamano«, ki jih bodo uporabljali tudi za brzo progo iz Sredozemskega morja do Brazilije; tema ladjama se bosta pridružili še dve motorni ladji tipa »Navigator«.

Med svoje družbe prišteva »Finmare« tudi »Tržaški Lloyd«, ki razpolaga z 21 ladjami (med katerimi je nekaj najetih) in vzdržuje proge za prevoz polnikov in blaga med Italijo in Južno Afriko skozi Sueški prekop, Zapadno Afriko (Kongo) skozi Gibraltar, Indijo — Pakistanom in Avstralijo. Lloyd bo še razširil svojo mrežo in bo polagoma obnovil svoje predvojne proge. Poročilo govori samo o progah med Italijo in čezmorskimi deželami.

Družbi »Adriatic« (Benetke, ki razpolaga s 15 ladjami (60.000 br. reg. ton), je rezerviran sektor vzhodnega Sredozemlja, Egipt, Grčija, Turčija, Sirija, Izrael, Libanon in Crno morje. »Adriatic« vzdržuje proge velikega trgovinskega in turističnega pomena (tako pravi poročilo). Dne 30. marca je obnovila progo Italija — Egipt z novo luksuzno potniško ladjo »Esperia«.

Družba »Tirrenia« ima 19 enot (55.000 ton) in poleg svoje mreže, ki veže polotok Italijo z posameznimi otoki, vzdržuje dve važni progi s Tunisom, Malto in Tripolisom.

Skupina »Finmare« je naročila novo čezoceansko ladjo s tonažo 26.000 ton in bo pomnožila svoje ladjevje še z drugimi enotami.

ZA POŽIVITEV SOVJETSKÉ TRGOVINE Z ZAPADOM

Trgovinska pogajanja z Anglijo in Francijo

Po poročilih francoskih listov nočejo dati v francoskem zunanjem ministristvu podrobnejših poročil o poteku trgovinskih pogajanj s Sovjetsko zvezo. Kljub temu je francoski gospodarski list »La Vie financière« uspel zbrati nekaj podatkov o teh pogajanjih. Francoska vlada preučuje spisek blaga, ki ga je sestavila Sovjetska zveza in ki bi prišel v poštev za ureditev Sovjetsko-francoske izmenjave. Sovjetska zveza ponuja predvsem žitarice in druge surovine. Francozi se zlasti zanimajo za lan, ki ga je Sovjetska zveza že prej dobavljala Franciji v velikih količinah in ki danes primanjkuje Francozom. Ko bo francoska vlada preučila ta spisek in ko bo sovjetska vlada s svoje strani pregledala spisek francoskega blaga, se bodo začela uradna pogajanja, ki bodo trajala več mesecev.

SOVJETSKO-ANGLESKA POGAJANJA

Iz francoskih virov poročajo, da se bodo v kratkem ugodno zaključila sovjetsko-angleška pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe na kratek rok. Po teh poročilih želj Sovjetska zveza pospešiti izvoz v Veliko Britanijo, da bi si nabavila večjo količino funtov šterlingov, s katerimi bi

lahko nakupila večje količine kavečka in volne na področju angleškega imperija. Vse kaže, da so se v zadnjem času sovjetske rezerve v funtih šterlingih občutno zmanjšale.

Po uradnih statistikah je bila lansko leto sovjetsko-angleška trgovinska bilanca aktivna v prid Sovjetski zvezi za 20 milijonov funtov. Velika Britanija je izvozila za 7 milijonov funtov blaga, uvozila pa je iz Sovjetske zveze za 27 milijonov funtov blaga. Prebitek 20 milijonov funtov je Sovjetska zveza uporabila za nakup volne in kavečka v šterlingem, področju. Vsega je Sovjetska zveza nakupila v lanskem letu za 25 milijonov kavečka in volne.

V angleškem ministristvu za trgovino ne dajejo radi podatkov o razvoju pogajanj; izjavljajo samo, da potekajo normalno. Odposlanstvo komisije za nakup bombaža (Raw Cotton Commission) je že odpotovalo v Moskvo, da bi se pogajalo za nakup sovjetskega bombaža. V Londonu se vodijo pogajanja med izvedenci ministristva za trgovino in člani sovjetske komisije za nakup blaga.

SOVJETSKA TRILETKA ZA DVIG POLJEDELSTVA

Sovjetska vlada je izdelala načrt za triletni plan, ki naj dvigne

poljedelsko proizvodnjo za 50%; gre predvsem za meso, mast, maslo, mleko, jajca in živino. Načrt je bil objavljen v skupnem poročilu ministristva sveta in centralnega komiteja komunistične partije. Ukaz omenja, da se poljedelstvo v Sovjetski zvezi razvija ugodno kljub silni suši v l. 1946; zaostaja pa pri rastek živine. V l. 1948 je število naraslo za 23%; prašičev za 75% in ovac za 16%; reja prašičev je presegla raven iz l. 1940. V načrtu je, da mora Sovjetska zveza na koncu l. 1951 doseči proizvodnjo mesa, masti, masla, mleka, jajc in drugih živalskih proizvodov za poldruzi-krat več kakor lansko leto. Kmetje, ki se bodo posebno izkazali, bodo odlikovani; posebne medalje bodo prejeli kmetje, ki se bavi-jo že 25 let s poljedelstvom. Takšnim delavcem bo podeljeno Leninovo odlikovanje. Uvedeni so bili posebni častni naslovi in nagrade za kmetijske tehnike in veterinarje, ki bodo v nekaterih primerih nagrajeni z nagradami v znesku 100.000 rubljev. Poleg tega bo vlada podarila vzornim kolhozom 5.000 kamionov, 1.000 avtomobilov in 10.000 motornih koles. Po tem načrtu se bo proizvodnja mleka v Sovjetski zvezi dvignila za 50% do l. 1951, proizvodnja volne pa za 25%.

Redni drž. proračun STO-ja aktiven

Iz zadnjega poročila gen. Airya posnemamo podatke o rednem in izrednem obračunu za drugo polletje l. 1948. Iz njega se vidi, da je bil redni državni proračun aktiven (presežek 563.268.004 lir), medtem ko je izredni proračun napovedoval primanj. (1.259.889.335 lir). Aktivnost je bila dosežena s prihranki in ožrejšim pobiranjem davkov (1.338 milijonov lir). Primanjkljaj v izrednem obračunu (4.937.572.564 lir) nas ne sme plašiti: 1) ker je nastal predvsem zaradi javnih del, ki niso vedno dovolj upravičena (3.457.014.374 lir) in ker je dejanska manjši, kakor je bil napovedan v proračunu (redni in izred. 6.959.889.335 lir). Skušnja nas poleg tega uči, da je postavka »javnih del« silno raztegljiv pojem, ki često krije tudi druge izdatke.

Ostali del obračuna, v kolikor gre zlasti za kredite ERP, ni jasen; saj je ta postav. (4.207.507.000

lir) postavljena pod izredne izdatke in le dohodki od prodaje blaga ERP in povračila posojil so na strani dohodkov. Zaradi te postavke (ERP) je silno povečan splošni primanjkljaj (8.590.211.841 lir), ki izvira iz presežka izrednih izdatkov in gibanja kapitala. Verjetno je sestavljal obračuna hotel s tem doseči realnejšo sliko finančnega položaja, ko je z druge strani dohodke od prodaje blaga ERP in povračila posojil postavil pod aktivno. Na isti način se morda da razlagati tudi okolnost, da je bil prispevek italijanske vlade za grad. ladij (1.645.200.000 lir) postavljen med izredne izdatke, s čimer se je pasivnost izrednega obračuna povečala. Vsekakor gre vedno za izredne izdatke. Celotni primanjkljaj je za (1.338.184.494) manjši kakor je bil napovedan v proračunu, kar vlija nade glede bodočega razvoja državnih financ.

Redni državni proračun in obračun

(1. julija — 31. decembra 1948)

REDNI DOHODKI	Predvideni	Dejanski	Povečanje	Zmanjšanje
Neposredni davki	342.466.000	437.047.557	94.581.557	—
Posredni davki...	1.350.685.000	2.043.904.801	707.219.801	—
Davki na industr. izdelke, carine in posr. troš. davki	2.487.319.500	4.015.158.034	1.527.838.534	—
Povračila in razni prejemki iz neizplačanih proračunskih postavk	803.724.100	442.859.575	—	360.864.525
Pošta in telekomunikacije	285.203.400	276.075.063	—	9.128.337
Drž. monopoli	1.197.700.000	1.240.983.835	43.283.835	—
Predvideni presežki v dohodkih, kot jih je izračunala ital. vlada	546.902.000	—	—	546.902.000
Skupno	7.014.000.000	8.456.028.865	2.372.223.722	916.894.962

REDNI IZDATKI	Prvotno predvideni	Dejanski	Zmanjšanje	Povečanje
Upravni uradi, policijska in gas služba	3.882.286.000	3.866.718.798	15.567.202	—
Prosveta	768.281.334	749.306.659	18.974.676	—
Spomeniki	11.583.000	11.796.300	—	213.300
Observatoriji	2.808.000	2.917.062	—	109.062
Sodišča	91.672.000	96.686.687	—	5.014.687
Okrajni notarski arhivi	964.000	945.282	18.718	—
Javne in pristaniške naprave	1.559.979.000	1.359.847.769	200.131.231	—
Zapori	114.145.000	117.236.718	—	3.091.718
Javne ustanove	573.113.000	594.747.586	—	21.634.586
Krajevna telesa	1.105.058.000	1.092.558.000	12.500.000	—
Rezervni fondi	150.000.000	—	150.000.000	—
Skupno	8.959.889.335	7.892.760.861	397.191.827	30.063.353

Izredni proračun in obračun

IZREDNI DOHODKI	Prvotno predvideni	Dejanski	Povečanje	Zmanjšanje
Pristaniške takse razne začasne takse, itd.	12.752.000	14.276.702	1.524.702	—
Skupno	12.752.000	14.276.702	1.524.702	—
Gibanje kapitala	—	—	—	—
Povračila raznih posojil	110.183.000	199.214.016	89.031.016	—
Prodaja blaga ERP	1.620.500.000	976.761.645	—	643.738.355
Skupno	1.730.683.000	1.175.975.661	89.031.016	643.738.355

IZREDNI IZDATKI	Prvotno predvideni	Dejanski	Zmanjšanje	Povečanje
Raznovrstna po-pravila in oprema javnih zgradb...	613.847.000	412.902.896	200.944.104	—
Javna dela	3.453.705.000	3.457.014.374	—	3.309.374
Posebni prispevek ital. vlade za gradnjo ladij	1.645.200.000	1.645.200.000	—	—
Skupno	5.712.752.000	5.515.117.270	200.944.104	3.309.374
Gibanje kapitala	—	—	—	—
Razni prejemki, posojila, itd.	281.183.000	621.107.938	210.500.000	339.924.938
ERP	4.418.007.000	4.207.507.000	—	—
Skupno	4.699.190.000	4.828.614.938	210.500.000	339.924.938

TRANSAKCIJA FIAT-STEYR

Italijansko avtomobilsko podjetje »FIAT« je sklenilo z avstrijsko tvrdko »STEYR« pogodbo, po kateri bo dobavila avstrijskemu podjetju 2.000 razloženih avtomobilov tipa 1100. Tvrdka »STEYR« bo italijanske avtomobile monti-

rala. V zameno bo Italija uvozila 200 avstrijskih traktorjev. Posel je bil sklenjen izven kontingenta italijansko-avstrijske trgovinske pogodbe. Da bi se vlada izognila odporu italijanskih industrijcev proti uvozu avstrijskih traktorjev, bodo ti izvoženi v vzhodne države. Tako poročajo italijanski listi.

„ILVA“ dela z dobičkom

Iz poročila ki je bilo podano na obnem zboru »Ilve« v Genovi, posnemamo naslednje podatke:

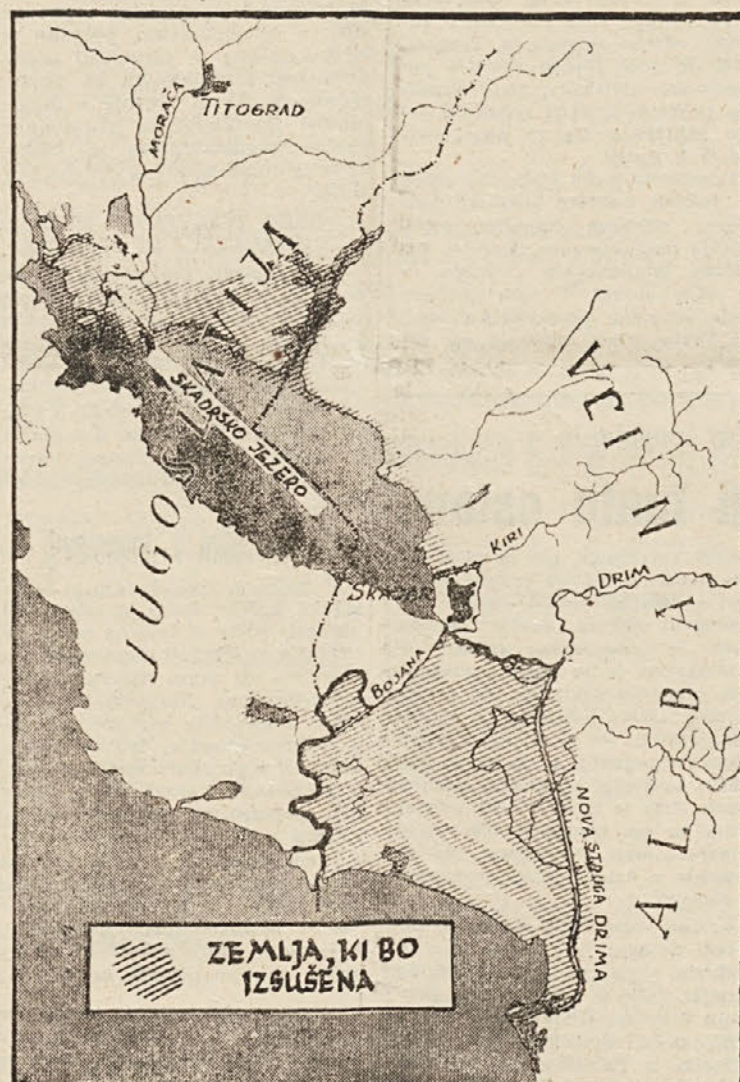
V obratu Bagnoli (Neapelj) bo kmalu zagorela tretja visoka peč. Končana pa so bila velika dela v ostalih oddelkih železarne. Obratu v Piombinu so med letom 1948 posvetili veliko pozornost za obnovo ene izmed visokih peči, koksarne, prevoznih naprav itd. V Novi Ligure so koncentrirali predvsem proizvodnjo pločevine, ki se je znatno povečala. V beneški jeklarni ILVE (Marghera) se je proizvodnja jekla zvišala skoraj za 100 odst. Čisti dobiček podjetja znaša za leto 1948 480,6 milijona lir, kar bo omogočilo 9 odst. dividend na vloženi kapital, t. j. 18 lir na delnico (200 lir).

Poročilo, ki je bilo objavljeno v italijanskih gospodarskih časopisih, ne omenja niti z besedico, kaj je vodstvo ILVE ukrenilo, v korist njene tržaške železarne.

TEHNIČNE NOVOSTI

Pelentan — zdravilo proti trombozi. Čehoslovaška je pričela izdelovati novo zdravilo proti trombozi — pelentan. Glavno razmateljstvo narodnega podjetja zdravil »SPOFA« v Pragi je prejelo iz Anglije, Belgije, Indije, Turčije, Romunije, ZDA in Brazilije več pisem, v katerih izvedenci omenjenih držav potrjujejo, da je bilo zdravljenje s pelentanom uspešno. Surovine za to zdravilo so izdelali na Čehoslovaškem.

Velika dela v jugoslovanski petletki

Junija bo Jugoslavija na svojo roko pričela z ogromnimi deli, ki jih zahteva izsušitev dela Skadarskega jezera, potem ko je albanska vlada pod vtisom kominformatske resolucije odbila sodelovanje. Med proračunsko razpravo v črnogorski ljudski skupščini, je bila sporočeno, da je bil v ta namen že odobren prvi kredit 500 milijonov dinarjev.

Skadarsko jezero, ki je dolgo okoli 40 km in široko 15 km, stalno prodira na rodovitna tla, črnogorska in albanska, in po plavja še to malo polja, ki ga imajo Črnogorci in Albanci. Na jugoslovanski strani Skadarskega jezera živi okoli 150.000 ljudi, na albanski pa okoli 120.000. Jezero in ga obenem zastruplja z malarijem je kruh temu prebivalstvu rijo. Jugoslovanska vlada je sklenila, napraviti konec trpljenja in s strošastvo obrežnega ljudstva, in je januarja 1949 vnovič prosila albansko vlado za sodelovanje pri izsuševanju. Poudarila je, da je pripravljena sama prevzeti stroške in tehnično vodstvo del, Albanci pa samo pomagala z delavci, ki bi jih plačala Jugoslavija. Kakor rečeno, je albanska vlada odbila jugoslovanski predlog. Kljub temu se bo Jugoslavija lotila velikih del, ki so bila vključena v petletko.

Ker je Albanci odbila sodelovanje, je morala Jugoslavija me-

Uljudno ste vabljeni,

da obiščete osebno razstavo akademskega slikarja Bogdana Groma v umetniški galeriji »Scorpius« ul. Sv. Spiridiona št. 12.

Slikar je poslal vabilu našemu uredništvu in ga je s tem namenil vsem našim čitateljem. — Grom je bil rojen 1918 na Devinčini — Prosek pri Trstu. Diplomiral je na akademiji likovnih umetnosti v Benetkah in je zdaj profesor risanja v Trstu. Razstavljal je v Trstu in Ljubljani. Ilustriral je med drugim Twainovega »Toma Sawyerja« in »Huckleberry Finna« ter J. Steinbeckovo »Tortilla Flata«. Vabilu dodajamo našo željo, da bi premožnejši pridobitniki podprli mladega slikarja z odkupom njegovih del.

Obvestilo

Naročnike »Gospodarstva« v coni »B« obveščamo, da naročnino za leto 1949 (250 jugolir) lahko nakažejo po priloženi položnici na tek. rač. Založništva tržaškega tiska pri Istrski banki v Kopru.

Uprava Gospodarstva

PRVI ČEHOSLOVASKI ROTACIJSKI STROJ

V Skodovih zavodih v Plzni so izdelali prvi rotacijski stroj čehoslovaške proizvodnje za knjižno založbo »Orbis« v Pragi. Novi rotacijski stroj tehta 110 ton in mrtiska 80.000 izvodov lista na osmih straneh v eni uri.

SOVJETSKO POSOJILO

Sovjetska vlada je razpisala novo posojilo v znesku 20 milijard rubljev. Kmetje podpisujejo posojilo z denarjem, delavci in nametščenci pa predvsem na ta način, da odstopijo navadno svoj mesečni zaslužek državi.

ČSR hoče trgovati z vsem svetom

Pogajanja z ZDA

»Zahranilni obhod« (Zunanja trgovina), glasniki čehoslovaškega ministrstva za zunanjo trgovino polemizira z ameriškim listom »New York Herald Tribune«, ki je objavil članek M. Feldmana »Praksa češke trgovine ogroža bodočo stiko«. Češki list pravi da so odgovorni činiteљи čehoslovaške vlade že večkrat poudarili, da želi Čehoslovaška republika trgovati z vsem svetom. Čehoslovaška vlada podpira težnje, da se odstranijo prepreke v mednarodni trgovini. Članki, kakor ga je objavil Feldman, dejansko ovirajo mednarodno izmenjavo. »New York Herald Tribune« priznava, da je čehoslovaška razstava v New Yorku napravila dober vtis na številne ameriške kupce čehoslovaških tkanin in ostalih izdelkov. Toda vse kaže, pravi »Zahranilni obhod« da se v članku ameriškega lista odraža strah pred čehoslovaško konkurenco. List zanika trditev, da se bo 300.000 sudetskonoemskih delavcev vrnilo na Čehoslovaško. »Zahranilni obhod« zanika trditev ameriškega lista, da Čehoslovaška zanemarlja in celo izloča izvoz nekaterih čehoslovaških svetovno znanih industrijskih izdelkov (tkanin, stekla in keramike) in daje prednost razvoju težke industrije za oboroževanje. Zaradi Marshallovega načrta se je mnogo zapadnih držav moralo odreči uvozu omenjenih čehoslovaških izdelkov; v istem času narašča povpraševanje po čehoslovaških tkaninah, steklu in porcelanu iz Sovjetske zveze in ostalih ljudskih demokratičnih držav. Po novi trgovinski pogodbi dobavlja Čehoslovaška Sovjetski zvezi 70 odst. izdelkov lahke industrije in 25 odst. investicij.

Tudi obitek ameriškega lista, da čehoslovaško ministrstvo za

zunanjo trgovino zahteva od danih odbore tudi predstavnike čehoslovaške vlade, ne drži. Res je, da čehoslovaške pooblaščenke trgovinske družbe za zunanjo trgovino in švedskih trgovinskih družb, ki zastopajo čehoslovaške tržke, da sprejmejo v svoje upravnino zaključujejo v nekaterih primerih nove pogodbe z inozemskimi predstavniki, kakor tudi z novimi predstavniki, ki se zaradi priljubljenosti čehoslovaškega blaga oglašajo v vedno večjem številu. Nove pogodbe z predstavnikmi vsebujejo samo pogoje, ki so običajni v mednarodni trgovini. Čehoslovaška zunanja trgovina hoče tudi po nacionalizaciji sodelovati z inozemskimi tvrdkami in jim zaupati svoja predstavništva na strogo trgovinski osnovi. To dejstvo je v delu inozemskega tiska in političnih in konkurenčnih razlogov tendenciozno prikazano, trdi »Zahranilni obhod«. Ni resnična trditev, da bodo čehoslovaške pooblaščenke trgovinske družbe poslovale brez inozemskih predstavnikov in da bodo postavile svoje prodajalnice v inozemstvu. Čehoslovaška republika hoče še naprej ostati z inozemstvom dober trgovinski partner.

ČEHOSLOVASKA IZLOŽBA

V NEW ORLEANSU

V drugem največjem ameriškem pristanišču v New Orleansu je bil svečano odprt čehoslovaški oddelek na stalnem velesejmu. Pri otvoritvi je predstavljal čehoslovaško vlado pomočnik ministra za zunanjo trgovino E. Loeb, ki se že del časa muv v Washingtonu in se pogaja za novo čehoslovaško-ameriško trgovinsko pogodbo. Za Belgijo je Čehoslovaška prva evropska država, ki je uredila na velesejmu v New Orleansu stalno razstavo.

Francosko-švicarsko prerokanje

Trgovina med obema državama počiva

Dne 30. aprila je iztekla francosko-švicarska trgovinska pogodba. Pogajanja za obnovo, ki so se začela že februarja, so bila nedadoma prekinjena in obe sosedni državi sta si danes v ostrem trgovinskem sporu. Švicarska narodna banka je ustavila vsa izplačila v prid uvoznikom iz Francije in blokirala francoske kredite v Švici, francoska vlada pa je prepovedala nakup in prodajo švicarskih frankov ter ukinita izdajanje uvoznih dovoljenj v trgovini s Švico. Dejansko je prenehala trgovina med obema državama. Švicarji obdolžujejo Francoze da niso pokazali potrebnega razumevanja za njihove težnje pri trgovinskih pogajanjih in da med drugim ovirajo odhod francoskih turistov v Švico; Francozi navajajo v uradnem poročilu zunanega ministrstva, da so pristali na uvoz tudi takšnega švicarskega blaga, ki ga prav za prav ne potrebujejo, in sicer v vrednosti 100 milijonov švicarskih frankov (med skupnim uvozom 276 milijonov šv. fr.) in da so pripravljeni odobriti še 24 milijonov šv. fr. poleg določenih 30 milijonov frankov za francoske turiste, namenjene v Švico). Po francoskem mnenju bi bili Švicarji lahko počakali vsaj še en mesec po izteku trgovinske pogodbe, kakor je

to navada v mednarodnih trgovinskih odnosih. Švicarji odgovarjajo, da bo vsa zadeva škodovala francoskemu kreditu v svetu.

Prerokanje je ostro, pač znamenje današnje nerazumevanja v mednarodnem svetu.

FINANCIRANJE NAKUPA AMERIŠKIH KNJIG IN CASOPISOV

Pod okriljem ECA je bila omogočena zamenjava zaslužkov nekaterih evropskih podjetij v čezmorski trgovini v doanje, da bi se s temi zneski financiral nakup ameriških časopisov in knjig za padni Evropi. Podjetje Stetchem-Hafner (New York) bo prodalo v zapadni Nemčiji za 40.000 dolarjev knjig založbe Mac Millan Comp. Podjetje Times Inc. bo plačalo za 29.500 dolarjev časopisov »Times« in »Life« v Avstriji in Holandiji. Bantam Book Inc. (New York) bo prodalo za 9.000 dolarjev knjig v zapadni Nemčiji.

KREDITI ECA ZAPADNI NEMCIJI

Angloameriško področje zapadne Nemčije je doslej prejelo iz sklada Marshallovega načrta 379.728.000 dolarjev; francoskemu področju so nakazali za 92.227.000 dolarjev blaga.

Tuja mnjenja o Trstu

CUDNA LOGIKA ANGLESEKEGA PISCA

»The Quarterly Review« (april 1949) je objavil članek o Trstu, ki ga je napisal Raymond Bazley. Članek podaja pregledno sliko političnega in gospodarskega razvoja v preteklosti. V svojih zaključkih je pisec padel v protislovje očitno iz čisto političnih namenov.

V isti sapi namreč priznava, da se je Trst razvil v moderno luko kot naravno izhodišče Avstro-Ogrske in srednje Evrope (torej naravnega tržaškega zaledja) na morje; da je l. 1913 bil promet petkrat večji kakor v času italijanske zasedbe (l. 1937). Da za časa dvajsetletnega italijanskega vladanja ni bilo »paradižaja«, ki so ga napovedovali iredentisti, in da je Italija povzročila prvi gospodarski »débâcle« (polom). Nato pisec odbija zahtevo Jugoslavije po Trstu in zaključuje, da bi samo Italija lahko zaščitila Trst pred slovensko poplavo. Tako v svojih zaključkih pozablja na »gospodarski débâcle«, o katerem prej sam govori. Prav tako ignorira željo večine tržaškega prebivalstva, da se ohrani neodvisnost STO-ja.

TRŽASKO PRISTANISCE SE UVELJAVLJA

Nemški gospodarski tednik »Exportiensta« (Duesseldorf) je priobčil pod gornjim naslovom kratek članek v katerem ugotavlja, da se je v zadnjem času dosegel tranzitni promet skozi tržaško luko in februarja dosegel predvojne. Da je Trst dosegel uspeh kljub svojemu neugodnemu političnemu položaju in kljub kompiranim plačilnim dogovorom z zaledjem, je treba pripisati raznim vzrokom, ki jih list navaja iz poročil Tržaške trgovinske zbornice. Med temi vzroki so: 1) 40 odst. prometa je treba pripisati akciji ERP; 2) povečal se je civilni promet v smeri sever-jug; 3) zboljšale so se pomorske proge; 4) povečal se je vpliv zapadnoevropske konkurence na trgu tržaškega zaledja.

Nato omenja list razvoj Tržaškega Lloydja, ki je v povojnem času pomnožil svoje ladjeve za 100.000 ton. Mednarodna organizacija za begunce (IRO) je organizirala izseljevanje beguncev v Avstralijo in izbrala Trst kot izhodišče. Država Izrael je postavila v Trstu svojo prvo trgovsko delegacijo, ki bo navezala stike z balkanskimi državami.

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

Najemanje delavcev in nameščencev

Ukaz št. 85 (25. aprila) vsebuje naslednje deloma nove določbe o najemanju in dodeljevanju delavcev:

Za registracijo pri pristojnem delovnem uradu morejo brezposelni predložiti: a) delovno knjižico, ki jo je izstavila ena izmed občin na področju; b) potrdilo o stalnem bivališču; c) listine o spremembi strokovne usposobljenosti delavca, ki ni vpisana v delovni knjižici; d) Izkaznica o brezposelnosti, ki se mora vsak mesec potrditi, je edini dokument, ki dokazuje, da je brezposeln delavec registriran pri delovnem uradu. Ob koncu vsakega leta morajo delodajalci predložiti delovnemu uradu v dvojnem seznamu z imenom, priimkom, imenom očeta in kvalifikacijo za vse svoje nameščence. Za leto 1948 se morajo seznaniti predložiti do 30. junija. Prošnje za najemanje delavcev se lahko vložijo z navedbo števila ali z navedbo imen delavcev. Prošnja za najetja imenoma navedenih oseb se smejo predložiti v naslednjih primerih: a) kjer zahteva služba posebno zmožnost, ki se na oddelek za delo pridobi iz do gotrajnih izkušenj ali ki je posebno odgovorna; b) kjer delodajalec lahko dokaže, da je obstajala v preteklosti razmeroma dolga službenja pogodba z zahtevanim delavcem; c) v primeru izjemnih potreb delavcev, ki imajo izredne kvalifikacije.

Delovni urad izda vsakemu delavcu izbranemu za delo, delovno dovoljenje v dveh izvodih: en izvod ohrani delavec, drugi pa delodajalec.

Delodajalci smejo sami najemati delavce za posredne ali za prihodnost neposredno delo brez posredovanja delovnega urada pod pogojem, da so delavci registrirani kot brezposelni in le v primeru nujne potrebe, kjer se mora delo zaradi svojega značaja takoj opraviti in ni odložljivo. V takih primerih mora delodajalec vsaj 15 dni preden pošlje uradu za delo v dvojnem seznamu tako navedeti delavce z navedbo imena, priimka, očetovega imena, števila izkaznice o brezposelnosti, ter števila dni zaposlenosti.

Delodajalci morajo hraniti delovne knjižice delavcev ter ločeno knjižico za delo, izstavlja pa je oddelek za delo, delodajalec, ki želi najeti priseljenega inozemskega delavca, mora vložiti prošnjo na oddelek za delo po inspektoratu dela, naj se delodajalec, izstavi delovna knjižica. Prošnje se morajo vložiti za vsakega delavca posebej. Ta postopek se mora upoštevati tudi za inozemske delavce s stalnim bivališčem pridobljenim po 10. juniju 1940. Tudi državljanom, ki prebivajo na področju od rojstva ali ki so doslej stalno bivališče na področju, pred 10. junijem 1940, je dano na prosto, da osebno vložijo prošnjo za izstavitve delovne knjižice na oddelek za delo po inspektoratu dela; osebe brez državljanstva se smatrajo za tuje državljanke.

Dovoljenje za izdajo delovne knjižice inozemskim delavcem daje oddelek za delo, izstavlja pa je inspektorat dela. Delodajalec, ki želi najeti priseljenega inozemskega delavca, mora vložiti prošnjo na oddelek za delo po inspektoratu dela, naj se delodajalec, izstavi delovna knjižica. Prošnje se morajo vložiti za vsakega delavca posebej. Ta postopek se mora upoštevati tudi za inozemske delavce s stalnim bivališčem pridobljenim po 10. juniju 1940. Tudi državljanom, ki prebivajo na področju od rojstva ali ki so doslej stalno bivališče na področju, pred 10. junijem 1940, je dano na prosto, da osebno vložijo prošnjo za izstavitve delovne knjižice na oddelek za delo po inspektoratu dela; osebe brez državljanstva se smatrajo za tuje državljanke.

V italijanskem letopisu, ki ga je izdala nekdanja tržaška knjigarna Julius Dase za leto 1870, je omenjeno, da je bilo že v tedanjem Trstu, ki je štel komaj 68.000 prebivalcev, 125 slovenskih trgovcev. Ako upoštevamo, da Italijani in Nemci (Dase je bil Nemec) dosledno zmanjšujejo našo moč in da mnogi Slovani v Trstu iz raznih razlogov prikrivajo svojo narodnost, pridemo do zaključka, da je bilo tedaj gotovo vsaj dvakrat toliko slovenskih trgovcev.

Ako bi bili vsi v Trstu nastanjeni trgovci in drugi podjetniki tako kremeniti kakor je bil tednji lastnik žganjarnice Počkaj, ki je bila na vogalu ulic Ghega in Cecilije Rittmeyer (nekdanj v. S. Cecilija), prav tam, kjer je zdaj »bara«, in ki je nosila samo slovenski napis »Zganej in slaščice« bi bila zunanost Trsta nekoliko drugačna kakor je danes.

Tako je bila l. 1870 v stolni

Osebe, ki niso dosegle 14 let starosti, može nad 65 let žene nad 55 let starosti ter dijaki vpisani v srednjo šolo ne morejo biti registrirani med brezposelnimi.

Predpisi ukaza ne veljajo: za moža ali ženo ter sorodnike delodajalca ne preko tretje stopnje, ki pri njem živijo in ki jih on vzdržuje; za delojemalce, katerih odmena je edino v deleže na dobičku podjetja, vstevši polovinarje in poljedelce z deležem na proizvodih; za delojemalce v zasebnem gospodinjstvu; za pripadnike prostih poklicev, ki so registrirani v poklicnih seznamih svoje stroke ter za zakonito usposobljene ter registrirane obrtnike, ki ne opravljajo plačane dela trajnega značaja v službi tretjih oseb.

Kdor koli posreduje za najemanje delavcev izven urada za delo, se kaznuje z globo do 50.000.— lir. Kdor koli zaposli delavce neposredno, to je brez posredovanja urada za delo, se kaznuje z globo do 10.000.— lir za vsakega delavca, ki ga je zaposlil, in sicer skupaj do največ do 500.000 lir. Kdor koli prekrši kateri koli drugi predpis ukaza, se kaznuje z zaporom do šest mesecev ali z globo do 500.000.— lir ali z obojema kaznima.

SPREMEMBE PRISTOJBIN ZA POIZKUSE IN PREGLEDE

Ukaz št. 70 določa nove pristojbine za preizkuse in preglede laboratorija osrednjega urada za metriski službo. Med drugim je določena tarifa 500 lir za vsako preizkušnjo navadnih kovinskih zlitin ter 200 za določitev čistosti srebra. Za ostale preizkuse

se pobira pristojbina po porabljenem času, in sicer 200 lir na uro. 500 lir se plača za pregled uteži lažjih od 1 grama ter serije uteži med 1 in 100 grami, 1000 lir za pregled uteži od 1 grama do 1 kilograma.

ITALIJANSKI NAPISI NISO VEC OBVEZNI

Z ukazom s števil 86 se razveljavijo vse prejšnje zakonske določbe, ki so prepovedovale uporabo neitalijanskih besed v naslovih podjetij in v raznih javnih napisih.

DOLOČBE O UVOZU BLAGA V OKVIRU ERP

Ukaz št. 76 vsebuje podrobne določbe glede uvoza in plačila blaga, ki se nanaša na dobave ERP.

SGZ za strokovne šole

SGZ je v imenu vseh svojih članov vložila pri pristojnih oblasteh ponovno prošnjo za otvoritev slovenske dvorazredne trgovske ter srednje tehnične šole v Trstu. O poteku posredovanja in o nadaljnjih korakih, ki jih bo S. G. Z. v tem pogledu napravilo za to nujno izpopolnitve slovenskega šolstva na tukajšnjem področju, bodo člani podrobno obveščeni.

DRUŽINSKE DOKLADE ZA ZENO

Pojasnjujemo, da mora delodajalec izplačevati na račun Zavoda za socialno zavarovanje družinske doklade za ženo delojemalca le v primeru, da ni ta zaposlena v istem ali drugem podjetju s plačo ali mezdo, ki presega 10.000 lir mesečno.

IZ TRŽAŠKE GOSPODARSKE KRONIKE

ZANIMANJE ZA INDUSTRIJSKO PRISTANIŠČE

Po poročilu agencije »ASTRA« so se v preteklih dneh češki in madžarski predstavniki razgovarjali z vodstvom Družbe za tržaško industrijsko pristanišče o naročitvah te ustanove in o raznih ojačitvah, ki jih bo prosta cona nudila industriji in trgovini. V Trst so prispeli tudi nekateri švicarski in industriji in preučevali možnost zgraditve večje lesne industrije v industrijski coni. Med tem poročajo, da bo vojaška uprava izdala ukaz, s katerim bo družba za industrijsko pristanišče (SAPI) podpriljena.

PO STAVKI V ITALIJANSKI BANKI

Na podlagi obvestila št. 12 finančnega oddelka ZVU je treba začasno ukinitve poslovanja Italijanske banke (Banca d'Italia) in »Cassa di Sovvenzioni e Risparmio fra personale della Banca d'Italia« na angloameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja pripisati izrednim dogodkom. Kljub posledicam tega so zakoniti in pogodbeni roki, ki so zapadli v dneh ukinitve poslovanja plus 5 dni, podaljšani do 16. maja, ki bo 15. dan, odkar banka zopet posluje.

ZA BOLJSO POVEZAVO Z ZALEDJEM

Med 25. in 30. aprilom se je sestal na Dunaju strokovni odbor prizadetih železniških uprav, ki je preučeval železniške tarife Čehoslovaško-Jadrsko morje. Za 14. maja pa je bila sklicana v Budimpešti železniška konferenca, ki bo preučila železniške tarife med Trstom in Madžarsko, Obenem se

že preučuje vprašanje neposrednega železniškega prometa med Trstom in Romunijo.

POSJOJILA ERP

V prvem tromesečju tega leta so izdali v Trstu iz sklada ERP 1.746.700.000 lir. Združene jadranske ladjedelnice (so prejtele 150 milijonov lir, oljarna »Gasilnik« 50, Tržaški arzenal 20, FOM pa 10 milijonov lir. Za gradbo ladjevja so odobrili skupno 1.516.700.000 lir posojila.

PROMET Z JUGOSLOVANSKIM PODROČJEM

Sesto poročilo gen. Aireya Varnostnemu svetu omenja, da je bila meja trgovinske izmenjave (uvoza in izvoza) med tržaškim in istrskim področjem STO-ja razširjena od 75 na 125 milijonov lir na četrtletje. Ker bo to vplivalo na italijansko gospodarstvo, je bil o tem dosežen sporazum tudi z italijansko vlado.

V Trstu se je sestala turistična konferenca, kateri prisostvujejo tržaški, avstrijski ter italijanski zastopniki. Preučevali bodo med drugim možnost ustanovitve raznih avtomobilskih prog med Trstom in Avstrijo. Italijani bodo ob tej priložnosti predložili za načrt za čim večji dotok avstrijskih turistov v Gradec in v Lignano, ki preživljata že del časa hudo krizo.

Transit bombaža skozi tržaško luko je v marcu in aprilu tega leta znatno napredoval. V marcu je prispelo v Trst 31.000, v aprilu pa 34.000 bal bombaža. Blago je namenjeno v glavem na Madžarsko, Čehoslovaško, in deloma v Avstrijo.

Slovenska podjetnost v Trstu

Od Počkaja do Kalistra

svojega majhnega premoženja pa je začel, komaj 15 let star, kupčevati z žitom in usnjem, ki ga je kupoval v Ljubljani. Pozneje je dobavljal seno in oves za cesarsko konjerejo v Prestranku na Pivki in Lipici na Krasu. Njegovo premoženje se je na ta način vedno bolj množilo in mu tudi omogočilo, da je jemal v zakup cestnine in vžitnine na raznih krajih bivše Avstrije.

Razen svojega podpisa je znal le slabo kaj zabeležiti in to le v slovenskem jeziku. Kljub temu je sam vodil vse svoje glavne račune. Seveda je imel za svoja številna podjetja primerne sodrtnike; nasvete in predloge teh pa ni nikoli poslušal, ampak jih je odklanjal z besedami: »Ja, za

Turizem samo za premožnejše?

Turizem obsega v vseh njegovih oblikah vsa gospodarska, socialna in kulturna vprašanja. Zaradi tega ni čuda, če posvečajo turizmu in vsem dejavnostim, ki so s njim v zvezi, v vseh naprednih deželah največje pozornosti.

O ukrepih, ki bi se morali storiti na našem področju, da bi postala naša turistična privlačna točka, je bilo v našem listu že večkrat govora. Danes bomo načeli nič manj važno vprašanje turističnih izhodišč za tukajšnje goste naseljeno prebivalstvo, izven tesnih meja našega ozemlja.

Zemljepisni položaj nudi Trstu in njegovemu ozemlju v pogledu turizma izredne prednosti: ta območje pas in v neposredni bližini, sijajna alpska in predalpska, turistična področja, s katerim ga vežejo odlična prometna sredstva.

Pripomniti pa moramo takoj, da je pri nas v sedanjem obdobju in ob sedanjih prilikah rezerviran turizem v glavnem le privilegiranim slojem prebivalstva. Iz obvestil, ki smo jih prejeli iz krogov nekaterih tržaških turističnih organizacij, si lahko ustvarimo približno sliko o turističnem udejstvovanju tržaškega prebivalstva. Zimskega športa se trajno udeležuje kvečjemu 1.000 oseb. Z dotokom priložnostnih zimskih športnikov doseže ob izrednih prilikah to število največ 1.500–1.600 oseb. Poletni turizem ima nekoliko večji obseg: računajo, da prekorači v tej sezoni v izključno turistične namene do 15.000 oseb, večinoma v izletniških skupinah. Na daljši poletni odhaja v planinska področja le okrog 700–800 družin. Čeprav niso navedene številke statistično popolne, nam vendar potrjuje dejstva, da smo v tem pogledu še zelo daleč od množičnega udejstvovanja tržaškega prebivalstva na turističnem polju.

Vzrok temu tiči predvsem v težkih gospodarskih razmerah, s katerimi se mora boriti večina prebivalstva, ki je navezana na strogo odmerjene zasluge. Na našem področju ni bila poleg tega možnost množičnega turističnega udejstvovanja še nikdar postavljena med nujna vprašanja socialne in kulturne narave. Politična in gospodarska neurejenost v odnosih STO-ja do sosednih držav pa predstavlja končno težko oviro za širše turistične pobude.

Kljub pičlemu odzivu tržaških turistov se vendar mnoge tuje turistične organizacije trudijo, da bi privabile čim več obiskoval-

DOLOMITSKO PODROČJE

Zelo aktivne so v tem pogledu turistične ustanove dolomitkega področja, ki razpolaga s 1.300 večjimi in srednjimi hoteli in je povezano s Trstom s tremi rednimi avtomobilskimi progami. Vsa ta središča so namenjena predvsem »velitni« družbi, kar je razvidno že iz naslednjih cenov, ki so bili pravkar objavljeni za letošnje sezono: dnevna gostinska oskrba na osebo znaša od 3.500–4.000 lir v prvovrstnih gostinskih obratih ter od 1.200–1.400 lir v gostinskih obratih najnižje kategorije brez raznih povikov za razne usluge in davčine, ki znašajo vsaj 20 odst. navedenih vsot. Povprečna razdalja med Trstom in dolomit-skim področjem znaša od 300 do 400 km, prevoznina z avtobusom pa od 1.500–2.000 lir na osebo.

AVSTRIJSKA KONKURENCA

Lansko leto se je prvič pojavila v Trstu obširna propagandistična akcija avstrijskih turističnih društev. V primerjavi s dolomit-skim področjem nudi Avstrija menda ugodnejše pogoje. V Bagdasteinu nudijo n. pr. dnevno hotelsko oskrbo za 1.850 lir na osebo. Vse kaže, da bi avstrijska turistična industrija utegnila postati nevtrni tekmeč italijanski, zato pa se Italijani trudijo, da bi v zameno privabili čim več avstrijskih turistov v njihova obmorska turistična središča.

IZLETI V ZAPADNE DRŽAVE

Periodična turistična potovanja na zapad, ki jih prirejajo italijanske družbe zadevajo le ožji krog premožnejših. Za primerjavo bomo navedli, da stane danes n. pr. sedem dnevni izlet v Francijo nad 50.000 lir, 23 dnevno potovanje v Španijo pa okrog 160 tisoč lir. V navedene vsote so vključeni prevoz, prehrana in prenočišče.

SLOVENIJA — DEZELA TURIZMA

Najbližje turistično izhodišče ostane za STO vsekakor Slovenija, svetovno znana dežela naravnih lepot in gostoljubnega ljudstva. Jugoslovanski turizem v zadnjih časih tako naglo napreduje, da bo brez dvoma zlasti Slovenija

v kratkem uvrščena med najnaprednejše evropske turistične dežele. Težnja jugoslovanskega turizma in gostinstva je — v nasprotju s premožnimi zapadnimi turističnimi središči, ki prirejajo s hrušno propagandistično organizacijo pravi lov na premožne goste — omogočiti zdrav odhiti in razvedrilo širokim ljudskim množicam. Ze sam pogled na železniške postaje v času poletnih odhitev, naš o tem prepriča. Stevilo pripravljenih delavcev in nameščencev, ki potujejo na letni odmor v hribe, v kopališča in na morje, gre v tisoče in tisoče. Sindikalne organizacije jim omogočijo letovanje po zmernih cenah.

V slovenskih hotelih in planinskih kočah bo vselej gostoljubno sprejet vsak, ki išče svežega zraka in miru v vročih poletnih mesecih.

V čigavem imenu nastopa Trg. zbornica?

»Trgovinska, industrijska in kmetijska zbornica« v Trstu začenja svoj »Splošni pregled« za mesec marec v svojem mesečnem biltenu »Gospodarski položaj v Trstu« s temi le besedami:

»Pristop Italije k atlantski pogodbi je gotovo prinesel nadaljnji element za razčiščenje položaja v Trstu, ki ga je ustvarila tristranska izjava z dne 20. marca 1948 za priključitev vsega Svobodnega tržaškega ozemlja k Italiji. Atlantska pogodba je namreč silno okrepila to obljubo in Trst je zdaj prepričan, da bo novi politični sporazum, ki združuje v en sam blok vse zapadne narode, ki zares želijo mir, pospešil vrnitev mesta k Italiji — smoter, za katerim hrepenijo vsi Italijani.

Ze dejstvo, da se gospodarska poročila Trgovinske zbornice začnejo s takimi političnimi uvodi, odkriva nenavadno pojmovanje nalog gospodarskih ustanov. Gotovo je, da vodstvo Trgovinske zbornice nima mandata s strani svojih članov, da zavzema stališče v političnih vprašanjih, še manj pa stališče, ki je v polnem nasprotju z dejanskimi koristmi članov in vsega Tržaškega gospodarstva.

Kako si more vodstvo Trgovinske zbornice prisvajati pravico, da zahteva priključitev Trsta k Italiji, ko je vendar dobro znano, da je velika večina njenih članov temu nasprotna. Gospodarsko mrtvilo v Trstu za časa 25-letne vladanja Italije je dovolj jasen dokaz, da bi ponovna priključitev Trsta k Italiji pomenila pravo katastrofo za njegovo gospodarstvo. Med nobenim slojem tržaškega prebivalstva ni nasprotstvo proti povrnitvi Italije tako ostro kakor prav v poslovnih in obrtniških krogih. Naj predsedništvo zbornice samo razpiše tajno glasovanje o tem predmetu, pa se bo prepričalo, kdo ima prav.

Sodeč po njenem naslovu daje zbornica takšne izjave tudi v imenu slovenskih kmetov, kar je še bolj absurdno.

Gornja izjava Trgovinske zbornice zopet potrjuje, da imajo popolnoma prav tisti trgovci, podjetniki in obrtniki, ki se organizirajo izven nje, da bi zaščitili svoje koristi in koaristi tržaškega gospodarstva sploh.

Ponavljala se vst, da bodo Argentini dodelili posebno skladišče v tržaški prosti luki, ki bo namenjeno za blago v tranzitu. V zadnjih časih se je namreč izmenjavala med Argentino in med narodi tržaškega zaledja znatno povečala.

Plovna družba »ATID« iz Hajfe je postavila na progo Trst—Izrael 2.700 tonsko ladjo »Vednesdale«. Ista družba že deluje na progi s 4 parniki.

je radosti in uživanje življenja iskal in našel le v uspehih svoje dinamične delavnosti, kar je sicer značilna poteza vseh velikih ljudi z neizčrpnim iniciativno. Zato pa je bil tem bolj širokogruden, ko je pogostil svoje prijatelje in znance.

Viden in trajen spomenik si je postavil Kalister v središču našega mesta z ogromno zgradbo na voglu ulic Coroneo in Carducci (nekdanj Torrente). Tedaj je bila to daleč na okoli največja stavba; dograjena je bila l. 1864, kmalu nato (meseca decembra tega leta) je Janez Kalister umrl v neki drugi svoji hiši v Trstu. Zapustil je toliko premoženja; med tem tudi več hiš v raznih mestih, da so od njega plačali samo za davke v državno blagajno 95.000 goldinarjev.

Ce si hoče čitatelj predstaviti, kakšno vrednost je imel takrat

Zagrebski velesejem

Trgovinski oddelek Gospodarske delegacije FLRJ sporoča, da je uprava »Zagrebskega velesejma« podaljšala rok za prijavo razstavljalcev do 1. julija tega leta. Obenem s prijavo se sprejmejo tudi oglasi za katalog velesejma.

Vprašanje obrestne mere v Italiji

Italijanska vlada, oziroma Italijanska banka je znižala diskontno mero od 5,5% na 4,5%, obrestno mero za predjume pa od 4,5% na 4%.

Zanimljivo je mnenje italijanskega gospodarstvenika C. B. Turroni-ja, ki je bilo izraženo pred tem ukrepom Italijanske banke. Visoko obrestno mero v Italiji je treba pripisati raznim okolnostim: predvsem stalno nizkim prihrankom (vlogam) — kar izvira iz nizkega narodnega dohodka — dalje novi razdelitvi dohodkov po vojni, deficitnemu gospodarstvu italijanske vlade in končno vplivu inflacije.

Visoka obrestna mera ima namen vzpostaviti ravnotežje med investicijami in vlogami (prihranki). V Italiji je bil ta prepad prekoračen tako, da so se investicije približale prihrankom (to se pravi da so padle), ne pa tako, da so se prihranki dvignili k investicijam. Dejansko obrestna mera znaša danes za posojila 10%. Visoke obresti na posojila v bankah ovirajo investicije, pri tem pa ne pospešujejo varčevanja; kajti vlagatelji na tekoče račune prejmejo samo 0,5% obresti; vloge, vezane na rok, obrestujejo banke samo 1,5–2%. Razlika med visokimi obrestmi na posojila in nizkimi obrestmi na vloge je treba pripisati italijanskemu bančnemu sistemu, ki ga obremenjujejo visoki režijski stroški, deloma drugim razlogom, ki so izven območja italijanskih bank, deloma pa tudi previsokemu številu italijanskih bančnih zavodov.

»MONTECATINI« IZPLACA 12%—DIVIDENDO

Znano italijansko rudniško in kemično podjetje »Montecatini« (delniška glavica 24 milijard lir) je na podlagi bilance za l. 1948 sklenilo izplačati 12% dividendo. Čisti dobiček podjetja znaša 3.176 milijonov lir. Poročilo pravi da se je položaj v kamolomih v l. 1949 poslabšal. Sicer so nade glede bodočnosti na drugih sektorjih dobre. Dejstvo, da se v Italiji gradijo mnoge čistilnice mineralnih olj, bo olajšalo proizvodnjo raznih vzporednih kemičnih proizvodov. Tudi odkritje raznih ležišč metana bo ugodno vplivalo na razvoji kemične industrije.

en goldinar mora vedeti, da je takrat vseh 726 tržaških državnih uradnikov in uslužbencev s finančnimi stražniki vred prejemale 703.030 goldinarjev plače na leto.

Danes so seveda drugačni časi, zelo različni od tiste dobe, v kateri je živel Janez Kalister. Težave naših pridobitnikov so zaradi političnih razmer mnogo večje. Glede na razmere in na doba v kateri je živel, je bil ta skromni slovenski kmet, brez vsake šolske izobrazbe, vsekakor eden izmed največjih tedanjih sinov našega naroda...

Kakor je razvidno iz naslova tega članka, bi našim čitateljem radi predstavili še druge slovenske gospodarske pionirje v našem mestu: da bi bil pregled čim bolj popoln, prosimo vse tiste, ki bi nam mogli dati kakršno koli zadrženo obvestilo, da nam sporočijo svoj naslov.

— od —

TRŽNI PREGLED

Tržna poročila iz nekaterih bližnjih središč napovedujejo živahnije poslovanje, zlasti v pogledu živih in poljedelskih proizvodov. Pri tem se opazovalci naslanjajo na ugotovitve, da so se cene mnogih proizvodov ustalile na starih kvotacijah in da se je ponekod pojavila že precej jasna tendenca k podražitvi. Navedene vesti niso bile potrjene na ožjem področju tukajšnjega trga, ki v zadnjih dveh tednih ni zabeležil omembe vrednih izprememb. Poslovna kriza v Trstu še vedno traja zlasti na področju industrijskih izdelkov.

ZITARICE

V prehodni dobi med starim in novim pridelkom so tržišča zitaric v prvi polovici maja nekoliko oživila, zlasti v pogledu pšenice, ki je po dolgem obdobju zopet pridobila na ceni. Pri italijanskih proizvajalcih vzbujajo veliko zanimanje nova cena, ki jo bodo določili za obvezni odkup pšenice. Po najnovejših vestih bodo državne žitnice plačevale stot pšenice po okrog 7.000 lir, t. j. po približno isti ceni, ki je veljala za lanski odkup. Obvezna oddaja žita je bila na tržaškem področju z lanskim letom ukinjena sprito brez pomembnega donosa tukajšnjega žitnega pridelka. Uradna cena žita, ki bo določena za Italijo, pa zanima tudi naše področje, v kolikor bo za osnovo pri določevanju letošnjih zemljiških zakupnin.

Zadnje kvotacije zitaric so bile na nekaterih bližnjih tržiščih naslednje:

Rovigo: pšenica I 7.900—8.000 lir za stot, II 7.700—7.900, III 7.500 do 7.700; kornuza bela 5.100—5.200, običajna kornuza 5.600—5.800; oves 5.200—5.300; pšenična moka 9.500 do 10.000; kornuza moka 6.500 do 6.700 lir za stot.

Ferrara: pšenica I 8.000—8.100; II 7.800—7.900; kornuza I 5.900 do 6.000, II 5.700—5.800; oves 5.200 do 5.400; krušna moka 9.500 do 9.700.

ZIVINA

Zaradi večje razpoložljivosti krme je ponudba goveje živine nekoliko nazadovala; cene so se v glavnem ustalile na starih kvotacijah. Za bližnjo bodočnost napovedujejo krepkejšo ceno, vendar ni verjetno pričakovati znatnejših izprememb. Trg s prašiči poteka še vedno s tendenco šibkih cen.

Za primerjavo navajamo zadnje cene na naslednjih trgih:

Rovigo: volj 280—300; krave I 280—300, II 260—280; teleta 380—400; bikli 250—270; pitani prašiči 270—280; prašiči 250—260; prašičke 270—280; kokoši 730—760; rače 380—400; gosli 250—280; zajci 230—250.

Ferrara: volj I 310—330, II 240—260; krave I 310—330, II 240—260; teleta I 400—420, II 350—370; prašiči I 270—290, II 250—260.

VINO

Tržišča vina se niso premaknila z mrtve točke, na kateri so že več mesecev. Predvidevanja o letošnjem vinskem pridelku se križajo, prevladuje pa mnenje, da bo letošnji donos vina zlasti na STO-ju v primerjavi s lanskim letom znatno manjši.

Zadnje kvotacije so naslednje: Firenze: običajna vina 9—10 stop. 3.500—4.200 za hl, 10—11 stop. 4.200—5.400, 11—12 stop. 5.400—6.200, nad 12 stop. do 7.000 lir; fina vina od 11—12 stop. 6.500 do 7.500 lir, 12—13 stop. 7.500 do 8.500, 13—14 stop. 8.500—10.000 za hl.

Verona: Valpolicella za hl stop. 530—580 lir; soave 520—560; bardolino 510—550; »Verona« 480 do 520.

Bari: za hl stop. običajno 510 do 540; črno fino 530—540; belo običajno 520—540, belo vino fino 550—600.

OLIVNO OLJE

Pri virih proizvodnje se opazajo znaki krepkejših cen. Pojav ni še zavzel splošnega značaja, poudariti pa je, da so se zaloge olivnega olja pričele krčiti. Letošnji donos te rastlinske masčobe bo gotovo mnogo pod rekordnim pridelkom, ki so ga zabeležili lansko leto v Sredozemlju.

V južni Italiji se cene olivnega olja gibajo za prvotno blago od 570 do 58T lir za kg, cene slabšega blaga pa iz pod 500 lir za kg. V osrednji Italiji so cene olivnega olja za 10—20 lir višje.

Cene oljnatih semen se sukajo v severni Italiji okrog naslednjih kvotacij: lan 135—145 lir za kg, sončnice 85—90; soja 80—85; koruzno jedro 53—57; ricinus 110—113 lir za kg.

KAVA

Tržaško tržišče poteka že precej časa zelo mirno. Ker se na mednarodnih tržiščih krepi tendenca k nazadovanju cen kave, so tukajšnji kupci zelo previdni. Količine uvoženega blaga so se v primerjavi s prejšnjimi meseci znatno zmanjšale. Predmet največjega zanimanja je vsekakor brazilska kava, čeprav se trgovci večkrat pritožujejo, da so privatni kompenzacijski posli z Brazilijo (kakor je predvideno v trgovinski pogodbi med Italijo in Brazilijo) precej težki. Lažji so nakupi na šterlinskem področju, vendar niso tukajšnji potrošniki naklonjeni kavi, ki se uvaža iz tega vira. Tudi izvoz kave v tržaško zaledje se je precej skrtlil. — Vest v novi carini na uvoz, ki so tukajšnje trgovce precej razburile, se niso doslej uresničile.

LES

Na tržaškem tržišču so cene lesa ostale v glavnem neizpremenjene. Nekoliko šibkejšje cene je opaziti pri mehkem lesu. Trgovci računajo na večjo gradbeno dejavnost, ki bi se morala pričeti junija ali julija tega leta. Zadnji cenik lesa v tranzitu je naslednji: jelovina in smrekovina »tomban-ter« 16—18.000 lir za kubični meter, tramovi u. Trst 9—10.000; hrastovina 50—53.000; parjena bukovina neobžagana 34—36.000; bukovina 20—22.000; javor 33.000 do 36.000; bukovne vezane plošče 105—120.000 lir.

Konec aprila so zaloge lesa v tržaškem pristanišču dosegle rekordno količino 344.500 stotov; od tega je bilo okrog 250.000 q v Novem ter okrog 70.000 v Starem pristanišču.

PREMOG

Ameriški premog mešani lir 1.450—1.550 za stot; evropski premog: nad 10 mm 1.550—1.650 lir; (dovoz o moru), isti (dovoz po zemlji) 1.600—1.700 lir; od 0—10 mm (dovoz po železnici) 1.200 do 1.350 lir. Metalurški koks od 40—70 mm in nad 70 mm 2.000 do 2.150 lir; isti od 20—40 mm 2.050 do 2.200 lir.

Italijanski medministrski odbor za cene je odobril povišanje cen evropskega premoga za 500 lir na tona (od 10.800 na 11.300 lir). Novo ceno bodo verjetno raztegnili tudi na tukajšnje področje. Podražitev premoga bo vplivala na ceno plina, ki se bo podražila povprečno 10—12 lir za kub. m. Nova cena plina v Trstu bi znašala po tem takem okrog 30 lir za kubični meter.

VRECE

Vreče iz jute za krompir (83 x 45 cm, 220 gr) 100—103 lir za komad; vreče iz jute za umetna gnojila (115 x 65 cm, 520 gr) 238—240; vreče iz jute za žitarice in moko (115 x 65, 720 gr) 330 do 335; vreče iz jute in konoplje za krompir (230 gr) 103; iste za otrobe (530 gr) 235—240.

SOVJETSKI NAKUPI

Neki sovjetski parnik je natovalil v malajskem pristanišču 1000 t kokosovih orehov in 8.400 ton malajskega kavčuka, ki je namenjen Sovjetski zvezi.

Mednarodni trg

Mednarodna tržišča poljedelskih proizvodov ne beležijo v zadnjih dveh tednih pomembnejših izprememb. Žitarice so ohranile na splošno stare cene. Tržišča bombaža potekajo mirno ali s tendenco naraščajočih cen. Meso in masčobe so se na nekaterih svetovnih trgih nekoliko podražile.

Negotovost vlada na tržiščih industrijskih izdelkov. Pocenitev neželčnih kovin je vnesla v industrijsko proizvodnjo precejšnjo zmedo. Po pocenitvi bakra na ameriškem trgu (od 20 na 18,5 stotink dolarja za funt) je sledila v zadnjih dveh tednih tudi pocenitev svinca (od 15 na 14 stotink dolarja za funt). Cink je ostal na tem tržišču pri stari ceni (12,5 st. dol.). Kljub nazadovanju cen se kupci vzdržujejo večjih nakupov, verjetno v pričakovanju še ugodnejše konjunkturo. Nekatere panoge zapadnoevropske industrijske proizvodnje so v težkem položaju, ker se morajo boriti s konkurenčnimi cenami ameriške veleindustrije. Med vsemi je bila prva in najbolj prizadeta avtomobilska industrija: po angleški se je morala pravkar prilagoditi ameriškim cenam tudi francoska industrija avtomobilov. Opazovalci se skoraj soglasno strinjajo v domnevi, da grozi mnogim zapadnoevropskim tržiščem industrijskih izdelkov doba težke krize.

KMETIJSKI PROIZVODI

Veliko zanimanje so zbudila najnovejša predvidevanja opazovalcev glede cen kmetijskih proizvodov na ameriškem tržišču. Po teh predvidevanjih bo povprečje po živilih še vedno čvrsto, vendar precej šibkejšje od tistega, ki so ga beležili med letom 1948. Vsled tega bodo cene kmetijskih proizvodov padle za okrog 10 odst. v primerjavi s cenami, ki so veljale na koncu lanskega leta. Dolejšje so cene kmetijskih proizvodov na ameriškem tržišču nazadovale povprečno za 15 odst. v primerjavi s najvišjimi kvotacijami, ki so bile dosežene v začetku leta 1948. Proizvajalci stroški se bodo znižali, a ne sorazmerno s pocenitvijo proizvodov. Cene nekaterih poljedelskih proizvodov na ameriškem trgu bodo občutno vplivale na ostala mednarodna tržišča.

MEDNARODNI TRG KOZE

Mednarodna trgovina koz beleži v primerjavi z ostalimi surovinami že mnogo časa precej stalne cene. Čeprav je to tržišče v

Vozni red na jugoslov. železnica

PROGA SEZANA-LJUBLJANA

Odh. iz Sežane: 4.35 (brzi), 6.18 (Postojna), 7.35, 9.46, 14.54, 20.01.

Prih. v Sežano: 9.09, 14.17, 17.56, 22.28, 1.21 (brzi).

Prih. v Ljubljano: 7.15 (brzi), 10.50, 13.05, 18.15, 23.40.

Odh. iz Ljubljane: 5.30, 10.40, 14.30, 18.50, 22.35 (brzi).

PROGA LJUBLJANA-ZAGREB

Odh. iz Ljubljane: 1.00, 4.30, 8.40 (brzi Beograd) 8.50, 13.35, 14.25 (Litija), 18.25 (Litija), 19.05 (brzi Beograd), 19.15.

Prih. v Ljubljano: 6.30, 9.10, 10.10 (brzi), 13.25, 16.20 (iz Litije), 18.10, 20.20 (iz Litije), 21.15 (brzi), 23.00.

PROGA SEZANA GORICA

Odh. iz Sežane: 4.50, 10.35, 15.15, 19.50.

Odh. iz Gorice: 2.30, 7.40, 12.50, 17.30.

PROGA DIVACA-PULJ

Odh. iz Divače: 2.35, 10.10, 15.15, 18.37.

Prih. v Divačo: 7.31, 13.57, 20.00, 3.20.

PROGA GORICA-JESENICE-LJUBLJANA

Odh. iz Gorice: 2.15, 6.50, 10.10, 15.30, 18.20.

Prih. v Gorico: 6.40, 11.25, 17.15, 21.00, 1.20.

tesni povezavi s proizvodnjo mesa. Kakor se je to zgodilo pri mesu, so kupci že davno pričakovali padec cen surovih koz. Trdnost cen koz je bila doslej odvisna od tržne politike največjega svetovnega proizvajalca koz, t. j. Argentina. Argentina obvladuje namreč že tri leta svetovna tržišča koz s spretno razpodelitvijo ponudb. Prednost argentinskega tržišča koz je v tem, da nudi velike količine istovrstnega blaga, ker je zelo važno za industrijsko predelavo. Povpraševanje po kozah se je šele v zadnjih časih nekoliko skrčilo. V zvezi s tem so cene na nekaterih tržiščih pričele padati. Tako so se v Braziliji kože podražile za okrog 10 odst., v Urugvaju za 4 odst., v Abesiniji pa za 5 odst. Opazovalci menijo, da bo temu zgledu prej ali slej sledila tudi Argentina.

KAVČUK

Zaloge naravnega kavčuka so se, po poročilu organizacije za kavčuk, v zadnjih časih nekoliko skrčile. Na koncu marca je bilo n. pr. v zalogah 700 tisoč ton naravnega kavčuka, t. j. 50 tisoč manj v primerjavi z zalogami, ki so obstajale na koncu februarja. V istem obdobju se je proizvodnja naravnega kavčuka zvišala od mesečnih 97.000 na 117.000 ton. Zvišala pa se je obenem tudi potrošnja, in sicer od 112.000 ton v februarju na 130.000 ton v marcu. Približno isti pojav se opaza pri sintetičnem kavčuku. Proizvodnja je ostala približno na isti višini (povprečno 40.000 ton mesečno), napredovala pa je potrošnja, ki se je zvišala od 38.000 ton v februarju na 42.000 ton v marcu.

Knjige in revije

»Mali stočar«, popularni poljoprivredni časopis za peradarstvo in sitno stočarstvo, zv. april (Zagreb, Gunduličeva 26). Med raznimi članki so: Izbor jaja za nasad, Biološka kontrola kot umjetnog nasadjivanja jaja. Domača kokoši - »Hrvatica«, Uzgoj mlade prasadi, Nekrobaciloza kod sitne stoke in Pregled stručne štampe.

Osrednji urad za planiranje in Institut narodnega gospodarstva v Varšavi izdajata več gospodarskih revij, med katerimi omenjamo: »Gospodarska planowa« (Naravno gospodarstvo), »Przeglad Bibliograficzny polskich czasopism gospodarczych i spoleczno-gospodarczych« (Bibliografski pregled poljskih gospodarskih in socialno-gospodarskih časopisov), »Biuletin Instytutu Gospodarstwa narodowego« (Biuletin Instituta za narodno gospodarstvo). Izšla sta tudi »Rocznik bibliograficzny polskich wydawnictw ekonomicznych« (Bibliografski letopis poljskih gospodarskih izdaj) in »Dom, osiedle, mieszkancja« (Dom, naselje, stanovanje), št. 1.

Avtopodjetje S. T. A. R. - D. D.

Trst, Ulica Moreri 7 - tel. 56-08 - Rojan

Avtobusna postaja Trst - Biljaternica št. 3 - tel. 5125

Potniške proge z avtobusi:

ODHOD IZ TRSTA

ob delavnikih:

v Reko ob 7.00

v Ljubljano - Postojno ob 7.00

v Portorož - Piran ob 12.30 in ob 19.45

v Koper ob 12.30 in 19.45

PRIHOD V TRST

ob delavnikih:

z Reke ob 18.00

iz Ljubljane - Postojne ob 18.30

iz Portorož - Pirana ob 9.00 in ob 18.45

iz Kopra ob 9.00 in 18.45

Proga Koper-Sežana

in obratno

Odhodi iz Kopra ob 8.10 in ob 24.05

Prihodi v Koper ob 17.30 in ob 24.00 cca

Odhodi iz Sežane ob 14.00 in ob 21.30

Prihodi v Sežano ob 10.30

V Divači ima avtobus te-le proge zveze z vlakom za in iz Ljubljane in sicer: ob 10.30 iz Divače za Ljubljano — ob 15.00 v Divači iz Ljubljane — ob 22.00 v Divači iz Ljubljane — ob 3.35 oziora ob 3.37 brzovlak ki pride v Divačo iz Ljubljane in ki odpotuje iz Divače za Ljubljano.

AVTOBUSNE ZVEZE

Z ISTRSKIM PODROČJEM

PODJETJE »ADRIA«

Proga Trst-Koper: Iz Trsta ob 12 in 18; iz Kopra ob 7 in 15.30.

POMORSKE ZVEZE

TRST - KOPER

Odh. iz Trsta

Ob 6.40

Ob 10.15

Ob 11.20

Ob 12.05

Ob 15.00

Ob 17.00

Ob 17.40

Ob 18.20

Svetovni položaj neželeznih kovin

ECA je sestavila poročilo o svetovnem položaju v proizvodnji neželeznih kovin. Poročilo poudarja, da je sicer proizvodnja neželeznih kovin v glavnem dosegla in v nekaterih primerih preseгла predvojno dobo, vendar niso še s tem zadoščene, zlasti v pogledu bakra, svinca, cinka in deloma aluminija. Mnoge industrije so morale omejiti svojo dejavnost zaradi nerazpoložljivosti omenjenih surovin. Trenutno se opaza težnja za povečanjem proizvodnje neželeznih kovin, kljub temu pa ni pričakovati večjih uspehov vse do leta 1952 ali 1953. V podrobnosti je položaj naslednji:

Baker. Svetovna proizvodnja v l. 1948: 2.471.000 ton; predvidena proizvodnja v l. 1953: 2.700.000 tona. ZDA ne bodo med tekočim letom utegnile zvišati proizvodnje bakra, čeprav so v teku obširnejša dela za izkoriščanje bakrenih ležišč v Arizoni ter Montani.

Svinec. Svetovna proizvodnja v l. 1948: 1.841.000 ton; predvidena proizvodnja v l. 1953: 2.150.000 tona. V letošnjem letu bodo lahko države, ki so vključene v ERP ter njihove kolonije proizvedle kvečjemu 500.000 ton svinca.

Cink. Perspektive za proizvodnjo cinka so precej ugodne zlasti v Kanadi. ZDA, Belgiji ter Nemčiji.

Cin. Proizvodnja v l. 1948: 152.000 (4.000 t. maj kakor v l. 1947). Računajo, da bo v l. 1950 proizvodnja cinka dosegla 170.000 ton, če se bo pridobivanje kovine lahko nemotoma razvilo v Indoneziji in Malaji.

Antimon. Proizvodnja antimona bo odvisna predvsem od razvoja političnih in vojnih dogodkov na Kitajskem, ki je glavni dobavitelj te rude.

Kadmij. Med letom 1948 je ta specialna kovina industriji primanjkovala. ZDA so proizvedle v istem letu 3.400 ton kadmija.

Nikelj. Dobave niklja so odvisne predvsem od dobav Sovjetske zveze in Kanade.

Tungsten. Svetovna proizvodnja

v l. 1948: 30.000 ton. Med tekočim letom se bo verjetno proizvodnja tungstena razvila v Koreji in Boliviji.

Molibden. Svetovna proizvodnja (brez SZ) v l. 1948: 15.000 ton, potrošnja: 14.000 ton brez Sovjetske zveze.

Aluminij. Svetovna proizvodnja v l. 1948: 1.546.000 ton. Za leto 1949 je predvidena enaka proizvodnja. Računajo, da bo do leta 1953 svetovna proizvodnja aluminija narasla na okrog 1.900.000 t.

OBČNI ZBOR

ZADRUGE PRODAJALCEV KURIVA

Z O. Z.

Trst, Via delle Milizie št. 19

Sklicujemo člane na občni zbor, ki se bo vršil v prvem pozivu dne 22. maja 1949 ob 9. uri, v sedežu družbe via delle Milizie št. 19, z naslednjim dnevnim redom:

a) Redni del:

1.) Poročilo upravnega sveta in nadzornega odbora;

2.) Sprejem računa izravnanih, zaključnega 31.12.1948;

3.) Imenovanje novih članov upravnega sveta, nadzornega odbora ter razsodišča;

4.) Razpravljanje o notranjem pravilniku in sprememba istega;

5.) Slučajnosti.

b) Izredni del:

1.) Sprememba družbenih pravil v smislu zakonskih določb.

Ce se ne bi mogel vršiti zbor v prvem sklicanju zaradi prisotnosti premalega števila članov, se bo zbor vršil v drugem sklicanju dne 29. maja ob 9. uri, na istem mestu, brez ozira na število prisotnih članov.

UPRAVNI SVET

Glavni urednik

LOJZE BERCE

Odgovorni urednik

STANISLAV OBLAK

Založnik

Založba »GOSPODARSTVA«

Tiskarna Založništva tržaškega tiska

POTOVALNI IN TURISTIČNI URAD

ADRIJA-EXPRESS

TRST — ULICA FABIO SEVERO ŠT. 5b — TRST

TELEFON 29-243

SOC. AN. FABBRICA ACCUMULATORI - MILANO

D. D. TOVARNA AKUMULATORJEV - MILAN

Baterija vseh prednosti